LENA JOHANNSON

Roky na břehu Elbchaussee

ŽIVOTNÍ OSUDY HOŘKÉ A SLADKÉ, STEJNĚ JAKO ČOKOLÁDA

Roky na břehu Elbchaussee

© Aufbau Verlage GmbH & Co. KG, Berlin 2019
(Published with Aufbau Taschenbuch; »Aufbau Taschenbuch« is a trademark
of Aufbau Verlage GmbH & Co. KG)

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Translation © Danica Bartošová, 2024
Cover © Martin Kopecký, 2024
© DOBROVSKÝ s. r. o., 2024

ISBN 978-80-277-4749-8 (pdf)

Lena Johannson

ROKY NA BŘEHU ELBCHAUSSEE

přeložila Danica Bartošová

ČÁST 1

Kapitola 1

Konec května 1925

„Ale to se stalo tak rychle, že jsem ani nestihl napočítat do pěti," rozzářil se Ernst.

„Mně se zdá, že bychom mohli napočítat dokonce do desíti i více," odpověděl mu na to Albert Hannemann. „Pracoval jsi pro mě už dost dlouho, je tedy načase, abys byl konečně za všechno náležitě odměněn."

Frieda se usmívala. Její otec byl v nejlepší náladě. Pochválil pečeni, kterou jim podávala Henni, byla stejně výborná jako zelenina. Celý jeho obličej zářil a několikrát zdůrazňoval, že koupit vilu na Elbchaussee, které je stále velmi oblíbeným místem, bylo správné rozhodnutí.

„Je to místo, kde se všichni cítíme opravdu dobře," řekl spokojeně. „A že jsme si ji mohli ponechat, za to musíme poděkovat i tobě, Ernste!"

V tom měl otec pravdu. A proto si tedy Ernst svou novou pozici více než zasloužil. Od doby, kdy ve svých deseti letech začínal jako poslíček u firmy Hannemann & Tietz, bylo jasné, že chtěl ve svém životě dosáhnout více. Nyní se mu to podařilo. Díky obratné taktice a odvážnému obchodování uměl vydělávat peníze v době, kdy si všichni ostatní kvůli inflaci naříkali nebo prožívali velké finanční ztráty. Bez Ernsta by byla její milovaná manufaktura na čokoládu ve velkém nebezpečí. Věděla až příliš dobře, že výroba hořkých a mléčných čokoládových tabulek, pralinek se

šampaňským krémem nebo ovocnou náplní byla pro jejího otce v nejlepším případě koníčkem. V době hospodářské krize, kdy otec musel šetřit, jak se dalo, manufaktura málem zkrachovala. Ernst si však uvědomil, že výroba lahodných cukrovinek může být pro ně v případě, že by se nedařilo dovozu, dokonce záchranou. Proto ji podporoval, když vytrvale vyvíjela nové receptury, trávila hodiny mícháním čokoládové hmoty, kterou lila do forem, a poté balila hotové tabulky do stříbrného papíru. Dokud nebyli tak úspěšní, že jí otec konečně udělil plnou moc nad touto částí jeho podnikání. A ještě víc, otec jí dokonce slíbil, že se jednoho dne stane jeho nástupkyní v jejich rodinné firmě. S Perem po jejím boku jí otec svěřil řízení společnosti. Někdy tomu stále ještě nemohla uvěřit.

„Opravdu, Ernste," uslyšela nyní slova svého otce. „Rozhodně si zasloužíš být mým společníkem. Sice si ještě budu muset zvyknout na jméno Hannemann & Krüger, ale to časem zvládnu."

„Myslím, že byste si měl ponechat současný název. Společnost Hannemann & Tietz má dobrou pověst i daleko za hranicemi Hamburku. A Krüger vlastně není jméno, je to spíše souhrnný název."

„To nepřipadá v úvahu. Kdybys nám nepůjčil peníze v těžkých dobách po válce, ani na to nechci pomyslet, co by se asi s naší firmou stalo!"

„Jistě byste to zvládl nějakým jiným způsobem…"

„Například tak, že bych prodal vybavení manufaktury?"

„To v žádném případě!" Již jen samotná představa Friedu vyděsila. Tušila, že jakmile by se na obzoru objevil nějaký problém, její otec by nejprve zpochybnil manufakturu.

„Tak vidíš, Ernste, už jen při pomyšlení na to moje drahá dcera téměř omdlela," řekl otec s úsměvem. Ernst se jen zazubil a pak mrkl na svou matku, která byla stále očividně nesvá. Není divu, donedávna byla zaměstnankyní v Hannemannově domě. Nejprve šněrovala živůtek Rosemarie, leštila boty a rovnala oblečení,

později se starala o Friedu a Hanse jako o vlastní děti. Gertrud měla až do minulého týdne na starosti personál kuchyně a nyní by asi nejraději sama stála u plotny nebo alespoň dohlížela na lidi. To teď ale skončilo.

„Již se to nehodí, aby nám matka mého obchodního partnera nadále servírovala pečínku na talíř," vysvětlil Albert.

Rosemarie se cítila stejně nepříjemně jako Gertrud. „Bude s námi sedět u stolu?" zeptala se zmateně, když jí Albert vysvětlil, že na počest Ernstova nástupu se bude konat malá oslava. „O čem bych si s ní měla povídat?" Rosemarie vypadala zcela bezradně. Opravdu by bylo lepší, kdyby se oslava konala raději v útulné restauraci než v domácím prostředí. Tam by zřejmě obě navzájem si nerovné ženy zvládly neobvyklou situaci lépe. Frieda se pobaveně usmála. Ale ne, určitě ten večer stráví příjemně a bez problémů. A skutečně se tak stalo, večeře proběhla bez vážných incidentů. Přesto se Friedě ulevilo, když Henni naservírovala dezert, želé z červeného ovoce se šlehačkou, který se jmenoval *rødgrød med fløde*, jak se o něm zmínil Per. Musel jí pak ten název často opakovat, protože Frieda zbožňovala, když ho slyšela mluvit dánsky. Obzvláště si zamilovala tato tři slova.

S úsměvem pohlédla na Pera a její srdce znovu zaplavily pocity štěstí. Co to s ní dnes bylo? Frieda o sobě netušila, že je tak přecitlivělá. Zasnoubili se loni na podzim, když jí bylo právě dvaadvacet. Zdálo se jí to trochu brzy, ale její rodiče se už nemohli dočkat její svatby. Ne proto, že by chtěli mít svou dceru pod čepcem, ale aby prostřednictvím lukrativního sňatku posílili finanční situaci obchodní společnosti, protože jejímu otci se tehdy moc dobře nedařilo. Když jí bylo sedmnáct a rodiče jí domluvili první rande, připadalo jí to jako zrada, jako kdyby ji otec a matka chtěli prodat nějakému majetnému muži. A vskutku se jim to nakonec podařilo, neboť po sňatku s Perem se staly otcovy finanční starosti minulostí. Naštěstí byl Per nejen slušný člověk, ale i velmi schopný. A Frieda k němu brzy pocítila velikou náklonnost. Nepochybovala

zároveň o tom, že vášeň mezi nimi dál ještě poroste. Podívala se na něj úkosem. Když se usmíval, dělaly se mu kolem jeho modrých jiskřivých očí vrásky, blonďaté vlasy nosil krátce ostříhané a jako vždycky velmi pečlivě sčesané dozadu. Povšiml si jejího pohledu a tázavě se na ni podíval. Frieda položila svou ruku na jeho a usmála se na něj. Poslední měsíce po jeho boku byly opravdu překrásné. Per se těšil, že se usadí v Hamburku. Koupil nádherný dům na okraji čtvrtě Elbchaussee. Do vily jejích rodičů to měli jen pár kroků a zahrada sousedila přímo s Jenišovým parkem. Frieda se do usedlosti zamilovala na první pohled. Nebyla to jen její poloha uprostřed zeleně a nad malým přístavem Teufelsbrücker, ze kterých byla okamžitě nadšená. Obzvláště se jí líbila veliká okna, která dovnitř propouštěla tolik světla. Pokoje ve dvou patrech byly prostorné a útulné. Vzhledem k tomu, že budova byla postavena v mírném svahu, bylo zde místo obyčejného malého sklepa celé suterénní patro. Bude tam s nimi žít Selma Blumensteinová, která v březnu porodila dítě, jež čekala s Friediným bratrem Hansem. Byl to Perův návrh, aby si ji vzali s dcerou k sobě. Selma mohla stejně dobře zůstat ve vedlejší budově, kde Frieda žila se svými rodiči až do svatby a kde mladá žena z Berlína našla útočiště od doby, kdy se objevila na zásnubách Friedy a Pera. Ale Selma byla Židovka a Rosemarie to těžce nesla. Že má nemanželské vnouče, bylo na ni až příliš, více by nedokázala zvládnout. Per byl dostatečně citlivý a pochopil, jak užitečná je alespoň nějaká vzdálenost mezi Rosemarie a Selmou. Frieda se nemohla dočkat, až se přestěhuje do vlastního království. Brzy budou dokončeny práce uvnitř – nalepeny nové tapety, výmalba na stěnách. Pak bylo nutné už jen stanovit datum svatby a Frieda bude mít konečně vlastní domácnost.

„Obávám se, že bych měl jít." Perův hluboký hlas ji vytrhl z myšlenek. „Můj otec mě zítra časně ráno očekává v naší mateřské společnosti v Odense. Zdá se mi, že se můj starý pán chystá se mnou o mnohém diskutovat, tak bych se na to měl pořádně

vyspat. Takže se prosím nezlobte, když se s vámi rozloučím již nyní." Vstal. Ernst a Albert se okamžitě také zvedli. Zdálo se, že Gertrud to zarazilo. Prostě si ještě nezvykla chovat se jako dáma.

„Doprovodím tě ke dveřím." Frieda vstala.

„Naše dvě hrdličky," řekla Rosemarie s povzdechem.

„Je načase, abyste už konečně stáli před oltářem. Dům bude bez tebe sice prázdný, hvězdičko, ale žena patří svému muži." Otec se na ni podíval. Z pohledu jeho očí zářilo tolik tepla. Frieda věděla, jak je šťastný, že finančně silný ženich nejenže dokázal přesvědčit Friedinu mysl, ale že ona ho taktéž z hloubi srdce milovala. I když Albert stavěl podnikání, které založil jeho dědeček, rovněž na první místo ve svém životě, štěstí jeho dcery stálo těsně za ním. Ernst zíral na bílou damaškovou látku, na níž ještě ležely prázdné křišťálové misky se zbytky červeného lepkavého želé. Po celý večer byl až na krátký okamžik uvolněný a povídal si s Albertem, jako by byli odjakživa dva obchodníci, kteří spolu chodí na burzu, nebo jako kamarádi popíjející koňak na Alsteru. Teď se ale zdálo, že je podivně zaražený a matka z něho nespouštěla oči. Co se s ním najednou stalo? Pravděpodobně si uvědomil, že nebylo tak časté vidět spolu pár lidí chovajících se k sobě jako dvě hrdličky. Ernst byl beznadějný romantik, určitě by byl raději, kdyby Frieda neměla Pera jen velmi ráda, ale byla do něho bezhlavě zamilovaná.

„Takže ty mě opravdu necháš samotnou? To jsi hezký ženich," řekla a smála se přitom, když stáli před portálem vily. Per přimhouřil levé oko, jako to dělal vždycky, když byl překvapený nebo podrážděný.

„Proč tam nepojedeš se mnou? Odense je pokrokové město. Máme dokonce i ministryni školství!" Typický Per, nelákal ji do nádherně upravených parků ani nebásnil o zajímavých nákupních příležitostech.

„Obávám se, že by mě nepřijala." Frieda se zasmála. „Tak proč bych se měla s tebou vydat na cestu?"

„Je to také rodiště Hanse Christiana Andersena," pokračoval neochvějně. „Jako dítě jsem miloval jeho pohádky. Věděla jsi, že po jeho smrti našli v koženém váčku, který nosil stále u sebe, dopis od jedné ženy?" Frieda se na něj udiveně podívala. „Nebyl to dopis od ledajaké ženy, nýbrž jeho velké lásky, která byla slíbena někomu jinému. Byl to její dopis na rozloučenou, který s sebou nosil po celý život. Není to romantické?"

„Především je to šíleně smutné." Vzala ho za ruce. „Ty a romantika." Frieda zavrtěla hlavou.

„Myslel jsem si, že se díky tomu ženy možná nechají přesvědčit. Není tomu tak?" Koutky úst mu zrádně cukaly.

„Velmi zvláštní logika, Pere Møllere. I kdyby byl Andersen tak velký romantik, proč by mě to mělo přitahovat do jeho rodného města? Už dávno nežije." Naklonila hlavu. „Také se říká, že prý miloval muže."

„Nesmysl. Přečti si cokoli od něj a pochopíš, že to není pravda." Zaváhal. „Nebo ještě lépe, pojeď se mnou! Ve městě se nachází zajímavé muzeum věnované právě jemu."

Povzdechla si. „Tak moc bych si to přála. Ale zrovna mám v továrně hodně práce."

„Je to někdy jinak?"

„Prosím tě, Pere, víš, že mám v tomto období obzvlášť hodně práce. A pak je potřeba připravit ke stěhování hodně věcí. Kromě toho bych se za nic na světě ani na jeden den nechtěla vzdát Sáry."

„Takže dcera Selmy je pro tebe důležitější než já," prohlásil a Frieda vycítila, že to myslí trochu vážně.

„Ty se už tak rychle nezměníš," vyhýbala se. „Ale děťátko, kterému jsou jen dva měsíce…"

„To se také moc nezmění za čtyři nebo maximálně pět dní," odporoval jí věcně. Friedě se líbilo, jak se ji nakonec pokoušel přesvědčit, ačkoli ve skutečnosti chtěl už dávno odejít. Také by v něm ráda zanechala pocit, že na něj bude toužebně čekat, jak to

bylo u snoubenců normální. Nastanou chvíle, kdy jí bude chybět, protože ona s ním byla skutečně ze srdce ráda. Nyní měla však také svůj vlastní život, svou továrnu, stěhování. Těch pět dní bez něj jí uteče jako voda.

„Přece neodjíždíš zase až tak moc daleko," odpověděla mu.

„Ještě zatím ne. Víš, že můj bratranec vede naši pobočku v New Yorku. Dříve nebo později se tam budu muset zajet podívat i já."

„Žádný problém. Pokud počkáš, až se vezmeme a já tam budu moci jet s tebou." Frieda k němu vzhlédla.

„Souhlasím. Kdy se tedy konečně vezmeme?"

Ucítila známý tlak v hrdle. „Dej mi prosím čas, dokud nebudu mít za sebou přestěhování továrny do Ballinhausu. Pak už se bude moje hlava zcela oddaně věnovat přípravám, které si zaslouží taková slavnost."

„Celý Hamburk stále mluví o té kakaové večeři, kterou jsi zorganizovala. Takže to bude určitě stát za to, když ti dám trochu víc času."

Poslední květnový den bylo horko. Brzy ráno se sice ještě dalo vydržet, pak sluníčko slibně svítilo na modré obloze a vzduch byl nehybný, což bylo v Hamburku extrémně vzácné. Žádný vánek, žádné osvěžení. Chudák Per, v autě bude určitě nepříjemně dusno. Frieda neměla ráda dlouhé cesty automobilem. Cesty byly hrbolaté a jízda autem byla hlučná, pomyslela si. Pokud jste otevřeli okna, abyste se neudusili, byl hluk zvenku téměř nesnesitelný. Okamžitě zatáhla závěsy, což pomohlo jen mírně.

Když vešla do pokoje, Selma už byla uvnitř. Seděla v jednom z malých křesel a právě kojila Sáru.

„Promiň," řekla Frieda a rychle se podívala stranou.

„To já se přece musím omluvit," řekla Selma a chtěla okamžitě vstát, což s hladovým děťátkem v náručí nebylo snadné provést. „Je to koneckonců tvůj obývací pokoj."

„A ta nejchladnější místnost, kterou ti mohu nabídnout. Tak zůstaň tady. V jídelně mých rodičů je to asi příjemnější, ale tam bys musela dát Sáře láhev, pokud bys chtěla zabránit tomu, aby moje matka omdlela."

Selma smutně přikývla. „Kdo jí to mohl namluvit, že existuje něco lepšího než je ta nejpřirozenější potrava, kterou má matka pro dítě? Znovu a znovu slyšíme, že novorozenci, kteří jsou uměle krmeni, umírají. Řídké obilné polévky a kravské mléko s fenyklovým čajem!" Znechuceně se zašklebila. „Nechci pomlouvat tvou matku, Friedo. Bydlím pod její střechou. Ale někdy si myslím, že mi dala tuhle pomůcku na zahřátí umělé potravy jen proto, že si myslí, že by Sára mohla zemřít."

„Ale ne, Selmo, takové věci nesmíš říkat. Sára je její vnučka a ještě k tomu její první." Zdálo se, že Selma skončila a snažila se zapnout si knoflíky na blůze. „Podržím ti ji." Frieda natáhla své ruce k maličké.

„Díky!"

„Moje matka není moc chytrá, někdy je strašně staromódní a nespravedlivá, ale má přesto dobré srdce. Věř mi, nemůže odolat tomu roztomilému stvoření stejně jako kdokoli jiný." Frieda se jemně dotkla Sářina malého nosíku. „Že? Ty okouzlíš každého. I kámen by se roztavil, kdyby tě viděl. Jsi tak líbezná!" Opatrně jí prstem pohladila malou růžovou tvářičku. Jak jemnou měla kůži!

„Nevím," řekla Selma zachmuřeně. „Včera se mě znovu zeptala, jak dlouho chci ještě čekat, než nechám Sáru pokřtít. Jako bych jí už stokrát nevysvětlila, že židovské děti se nekřtí. Dítě Židovky je Žid, ať se to tvé matce líbí, nebo ne. Nehodlám své dceři diktovat náboženství jejího otce, který s ní nechce mít nic společného." Její vysoké čelo se svraštilo a vzala holčičku Friedě znovu z rukou.

„To není fér, Selmo. Hans se na ni vždycky ptá, když ho navštívím." Frieda se začervenala. Cítila, že lež byla na její tváři až příliš zřejmá. „Sice ne pokaždé, ale dost často."

„Na mě se taky ptá?“ zeptala se ostře Selma. „Třeba se ve vězení stane mírnějším,“ dodala už víc krotce. „Ale dokážeš si ho představit jako milujícího otce své rodiny, když se odtamtud dostane ven?“

Frieda se nad její otázkou zamyslela. „Ano, dokážu,“ řekla nakonec. Chvíli se na sebe dívaly, ale pak Selma nevrle zavrtěla hlavou. „Uvidíme, jestli Sára teď trochu usne.“ Unaveně se usmála. Její pleť vypadala ještě bledší než obvykle a kolem očí měla tmavé stíny. „Tohle dusno trvá už dlouho. Několik dní jsme se obě pořádně nevyspaly.“

Cestou do starého sídla společnosti na Deichstrasse, kde se stále nacházela její dílna na výrobu čokolády, přemýšlela Frieda o tom, jak se jí v životě všechno báječně propojilo. Byla šťastná, ano, opravdu byla. S přestěhováním do Ballinhausu se jí splnil velký sen. Konečně bude mít opravdovou manufakturu se vším všudy. Nejprve vyvíjela a vyráběla své kreace ve vlhkém skladu, který byl příliš malý. Otec se pak sice postaral o to, aby měla k dispozici trochu více místa, ale ani to už jí dávno nestačilo. Brzy si zařídí prostornou a světlou kakaovou kuchyni, kde bude mít své místo konšovací stroj, různé válečky, hrnce a všemožné přísady. A samostatnou komoru s balicími stolky a úložným prostorem na stříbrný papír a různě barevné listy, podle nichž každý ihned pozná dobrou čokoládu Hannemann. Něžná červená barva pro druh s růžovou vodou, výrazná modrošedá pro muže s příchutí brandy, vůní chilli a kandovaného lístku máty. Ale ani po nastěhování do nových prostor by se nemohla srovnávat s Theodorem Reichardtem, to jí bylo jasné. On měl soukromý bazén jen pro své zaměstnance, jen si to představte! Ale koneckonců ani Reichardt nebyl dovozcem, který by začínal s potravinami všeho druhu a v určitém období se specializoval na kakaové boby. Jeho živností byla odjakživa výroba produktů z kakaa. Ten si ve své továrně s téměř čtyřmi tisíci zaměstnanci vyrábí v klidu tekutý čokoládový nápoj a sladkosti ve

velkém. Dobrá čokoláda Hannemann byla však něco neobvyklého, co jste si mohli dovolit jen tu a tam, jako například šampaňské. Pro většinu byla sice cenově dostupná, ale ne nutně každý den. Frieda byla toho názoru, že tento obchodní model je lepší, zvlášť nyní, v ekonomicky těžké době. Jak vysoké náklady měla Reichardtova továrna ve Wandsbeku každý měsíc, si nechtěla představovat. Jak byste mohli získat nazpět své investice a ještě k tomu si vydělat, když prodej klesá? A to se dalo očekávat, tím si byla jistá. Protože situace s obyvateli Hamburku a sousedních měst byla stejná jako její cesta do kanceláře, kterou dnes jela v otevřené drožce tažené koňmi. Po cestě pozorovala neskutečně velké rozdíly. Stály tu neoklasicistní vily a oslnivě bílé městské domy v Blankenese, ale také cihlové domky s doškovými střechami pokrytými mechem v Altoně a křivolaké hrázděné domy v Neustadtu, například v Kornträgergangu a Langergangu. Ulice tam byly příliš úzké, jako soutěsky mezi skalami, zčernalé od lepkavých sazí a příliš přeplněné. Malé komůrky v nich sdílelo velké množství lidí. Mezi obyvatelstvem byli také bohatí lidé, kteří po skončení děsivé války zatoužili po požitcích a přepychu a mohli si je dovolit. Zároveň tam žili i chudí, namačkaní v zadních uličkách a okrajových čtvrtích města, kteří nevěděli, jak zvládnou uživit své rodiny. Své produkty z továrny zamýšlela Frieda k prodeji pro vyšší třídu. Bohatí lidé existovali vždycky. Pro ty nejchudší oddělila vždy pár krabic jednoduchých výrobků a darovala jim je.

V blízkosti přístavní brány se nedalo dostat dále. Ulice byly čím dál víc ucpané drožkami, auty, autobusy a na některých místech i tramvajemi.

„Poslední kousek dojdu pěšky," zavolala na vozku a vystoupila. V přístavu ji překvapil hnilobný zápach. Už byl opravdu nejvyšší čas, aby přišel déšť. Hladina Labe a kanálů již klesala. Tu a tam už byly vidět mohutné dubové kůly, na kterých stál v bahnité zemi nejeden dům. Frieda měla na sobě vzdušnou bílou halenku a širokou světle modrou sukni, přesto už po pár krocích cítila, jak jí stékají

po zádech kapičky potu. Než odbočila na Deichstrasse, podívala se doprava. Jak moc milovala velké hamburské sklady! Jako mladá dívka si přála pracovat na Brooku v jedné z majestátních cihlových budov, které se tyčily jedna vedle druhé do výšky. Co tam všechno bylo uloženo! Káva a kakaové boby v pytlích, koření, cukr, čaj v dřevěných krabicích. Čaj. Odsunula stranou ten chabý pocit, který se v ní najednou ozýval. Místo ve skladišti bude brzy dělat svou práci ve vlastní malé kanceláři v Ballinhausu. S výhledem na Chilehaus, který svým poutavým tvarem připomíná příď lodi proplouvající středem města. Tam bude psát objednávky a účty, vymýšlet si nové recepty, které si bude moci později vyzkoušet v kuchyni, a udržovat kontakt s dodavateli a odběrateli. A postupně se naučí všechno, co musí znát hamburský obchodník, který se živí dovozem. Její otec si mohl být jistý, že Frieda má po svém boku Pera, zkušeného muže, se kterým se může společně věnovat řízení firmy. A pak tu byl ještě Ernst, který časem jistě získá všechny potřebné dovednosti a bez výhrad ji bude ve všem podporovat. Přesně o tom snila, jen se jí donedávna zdálo nemožné, že by se tento sen mohl někdy splnit. Spokojeně si povzdechla. Samozřejmě to ještě chvíli potrvá, než se to stane, a to bylo také dobře. Její otec nebyl ještě tak starý a bude držet otěže firmy v rukou jistě dlouho.

Prozatím jí byla předána zodpovědnost za výrobu a prodej čokolády Hannemann. Svého otce nezklamu, pomyslela si, když vstupovala do prostého bílého domu na Deichstrasse. A svou činností dokážu, že i žena má schopnosti k vedení obchodu.

Na schodech do prvního patra se Frieda málem srazila s Heinem Spreckelsenem.

„Zdravím, mademoiselle!“ Rozzářeně se usmíval a strhl si čepici z hlavy.

„Ahoj, Spreckeli.“ Potěšilo ji, že potkává vedoucího skladů. Měl vždy dobrou náladu a ta se přenášela na druhé. Stejně jako její přítel Ernst. „Co vás sem dneska přivádí?“

„No, napadlo mě, že máte se stěhováním jistě hodně práce, ne? Že možná potřebujete ještě dalšího silného chlapa. Nebo dva či tři." A upravil si čepici. V tu chvíli seshora přicházel Ernst.

„Sakra, slyšel jsem to dobře? Teda, tohle!" A nasadil přísný výraz. „Chceš nám tu zase štípnout čokoládu, nebo co?"

„Ale ne, nikdy! Upřímně, Ernste, jako že bych já… Ty jsi teď tady skoro jako půl obchodního vedoucího a asi si myslíš, že jsi něco lepšího, a proto se mnou můžeš takhle zacházet."

„Jednat," opravila ho Frieda automaticky. Zmateně se na ni podíval.

„Ano, jasně, jednat…" V rychlosti znovu navázal. „Ale tady jsem vedoucí skladu já. A sice celý a jediný," prohlásil hrdě.

„To sotva celý." Ernst si s opovržením odfrkl, ale jeho výraz prozrazoval, že si ze svého dobrého přítele dělá jen legraci. Frieda věděla, že Ernst má pro jeho znalosti a píli ve skutečnosti největší respekt. „Vy jste dokonce čtyři. Spreckelsen & Consorten. Už jsi zapomněl?"

„Ale já jsem předák!" Spreckel se asi opravdu naštval. „Consorten jsou spíš našimi tichými společníky."

Frieda zkřížila ruce. „No, pánové, já mám ještě hodně práce. Promluvíme si o stěhování hned teď? Jinak bych…" A ukázala směrem nahoru.

„Co máš ty společného s naším stěhováním?" Ernst byl teď opravdu překvapený.

„Myslím si, že stěhování je docela dřina. A pár mých lidí by nemělo nic proti tomu, kdyby si mohli přivydělat pár marek navíc. S pohybem zboží v přístavu se to sice znovu rozjíždí, ale v posledních měsících je šéfkuchařem především Schmalhans. Mimochodem, každý je rád, když si může něco málo vydělat i jinde."

„Jsem si jistá, že by se nám pomoc hodila," řekla Frieda.

„To ano. Jenže my jsme na to už našli stěhováky. A proč jsi za mnou nepřišel? Nebo ještě lépe, za panem Hannemannem?" Ernst si také založil ruce na hrudi.

„Chtěl jsem přece," bránil se Spreckel. „Jenomže starý pán… Ach, promiň!" Přimhouřil oči a našpulil rty, jako by právě kousl do citronu. „Pan Hannemann tu ještě není," řekl a zdůrazňoval přitom každé písmeno. „A ty jsi také nebyl nikde k nalezení."

„Mám návrh! Podrobnosti probereme v továrně," řekla Frieda. „Vyzkoušela jsem nový recept. Čokoládové pralinky s kousky jahod. Moc by mě zajímalo, co si o tom myslíte."

„Vždy k vašim službám," prohlásil Spreckel okamžitě a strojeně se před ní poklonil.

„Ano, pokud bys nás potřebovala," souhlasil Ernst se širokým úsměvem, „tak s námi samozřejmě můžeš vždycky počítat."

Poté, co Spreckel odešel a Ernst byl v tu chvíli také zaměstnán někde jinde, přemýšlela Frieda o tom, co právě uslyšela od vedoucího skladu. Nikdy v životě netrpěla hladem, ale uvědomovala si, že většina lidí ve městě se nemá tak dobře jako ona. Po skončení války trvala bída dlouhé roky, ale nyní ekonomika konečně začala nabírat na síle. Bohužel to ale neznamenalo, že by se vzrůstající blahobyt dostal ke všem. Napadlo ji, že své aktivity v dětském domově v poslední době dost zanedbávala. Její pradědeček Theodor Karl zachránil budovu sirotčince v roce 1842 před plameny během ohromného požáru, který z velké části zasáhl a zničil Hamburk. Frieda zjistila teprve před několika lety, z jakého důvodu vykonal tento hrdinský čin! Žil v něm totiž jeho potomek, kterého přivedla na svět jedna pradědečkova služka. Frieda byla velmi smutná a rozzlobená, že rodina tuto kapitolu ze života jejího dědečka vytrvale ignorovala. Rosemarie dokonce chtěla zabránit jeho vnučce Friedě, aby se o tom vůbec dozvěděla. Bylo to vlastně tak pobuřující, že dědeček Karl měl bratra nebo sestru, ale nikomu na té osobě nezáleželo! V určitém věku bylo toto dítě přece nuceno sirotčinec opustit. Kampak asi odešlo? Frieda by to velmi ráda věděla, ale zdálo se, že kromě ní to nikoho jiného nezajímalo, dokonce ani jejího otce.

„To jsou staré povídačky, holčičko moje," odvětil jí, kdykoli se ho na to otázala. „Je lepší, když se člověk zbytečně nezabývá minulostí."

Friedě připadalo smutné, že se nikdo necítil povinen zahájit pátrání po tomto dítěti, které patřilo do jejich rodiny, a nesnažil se mu ani trochu pomoci. Začala tedy pravidelně dávat dětskému domovu své peníze, kdykoli se mohla zříci nějaké částky. Ve skutečnosti ji k tomu přivedla hlavně Liz. Eliza Williamsonová byla zdravotní sestrou v Uhlenhorstu. Příběhy, které jí Liz znovu a znovu vyprávěla o svých podvyživených svěřencích, skutečně zlomily Friedino srdce. Povzdechla si. Nechtěla myslet na Elizu, protože pak se její myšlenky okamžitě obrátily k Jasonovi a přišly ty pocity, které znala až příliš dobře. Hrozilo jí, že by se mohla zadusit. Raději si sama sobě slíbila, že se bude znovu starat o sirotčinec, jakmile se přestěhují. Jak to vždy říkával Ernst? Že pověst dobrého obchodníka nezávisí jen na jeho bohatství. Ano, velmi správně! Dobří hanzovní obchodníci si vytvořili dobré jméno především tím, že se podíleli na společenském životě města, to byla tradice. A Frieda si této tradice cenila celým svým srdcem. Mnoho dělníků, jako byli ti v přístavu, bylo takříkajíc hybnou silou Hamburku. Bez nich by v hanzovním městě nemohla fungovat dobře žádná jeho část. Bez žen, jako byla Friedina kamarádka Ulli, která každý den na Spreckelově poschodí ve skladišti mnoho hodin třídila spolu s jinými ženami kávová zrna, by bohatí obchodníci nemohli prosperovat, a přesto žily v těch nejnuznějších, často až nedůstojných podmínkách. Vedle hrdých novostaveb byla v Hamburku kromě té vší nádhery přítomná také bída. Velká bída. Frieda to musela do hloubky poznat, aby pochopila, jaké měla štěstí, že ona sama patřila k bohaté části obyvatel města. Bylo to tedy to nejmenší, dát trochu ze svého bohatství ostatním lidem. Před třemi nebo čtyřmi lety byla ještě velmi mladá, žila plně v přítomném okamžiku a lpěla na něm. Není se za co stydět, bylo naprosto normální, že znala jen svůj vlastní svět. Teď byla dospělá, hodně toho poznala

a zažila. Nyní pochopila, že každý si píše svůj vlastní životopis. Bylo důležité nejen vidět svůj malý život, ale zároveň chápat, jak všechno se vším souvisí. Nyní nastal ten správný čas, aby se postarala o to, aby si ji lidé později nepamatovali jen jako obchodnici Friedu Hannemannovou, ale jako ženu s velkým srdcem. Chtěla se stát důstojnou nástupkyní svého pradědečka Theodora Karla. Na jeho počest byla v ulici Admiralitätsstrasse vztyčena pamětní deska, protože svým odvážným zásahem zachránil při velkém požáru život téměř třem stovkám lidí. Věnovali by mu tuto desku i dnes, kdyby ti nejlepší obyvatelé hanzovního města věděli, z jakého důvodu tenkrát pomohl ochránit sirotčinec před plameny?

Frieda se vrátila domů až v podvečerních hodinách. Jak bylo jejím zvykem, navštívila by ještě Pera, anebo by za ní přišel on. Téměř každý večer se scházeli, aby si společně řekli, co všechno za celý den vykonali a prožili. Frieda si jejich pravidelná setkání velmi oblíbila. Od Perova odjezdu uplynuly již dva dny. I když jí velmi chyběly večerní rozhovory s ním, měla pocit, jako by uběhly jen dvě hodiny, protože měla přes den tolik práce… Musela pozastavit výrobu čokoládových pralinek, tabulek a vloček, ze kterých se dále vyráběl čokoládový nápoj, aby bylo možné všechny nádoby a hlavně válečky před odvozem důkladně vyčistit. Sama zabalila koření a další jemné přísady. Krabice s hotovým zbožím, balicí papír, nespočet míchacích lžic, formiček a misek přenechala svým zaměstnancům. Její otec a Ernst uzavřeli poslední dohody s Hermannem Krosankem, který měl dodávku a několik koňů a nabízel stěhovací služby. Za několik dní převeze z Deichstrasse do Messbergu všechno, co společnost Hannemann & Krüger vlastnila. Zároveň se dohodli, v jaké míře se budou podílet Spreckelovi muži na práci se stěhováním a také co přesně budou konat pomocní úředníci. Účetní Meynecke si prakticky vyprosil, aby krabice s deníky, pokladními knihami a podobnými věcmi mohl nakládat a převzít v Ballinhausu pouze on a nikdo jiný. Vzrušení a radostné

očekávání byly zřejmé všude a v každém jednotlivci. Frieda právě přemýšlela o tom, jestli si má ještě půl hodiny číst, nebo jestli se jí stejně zavřou oči, takže by si mohla jít rovnou lehnout, když v tu chvíli zazvonil telefon. Zvedla sluchátko.

„Máte hovor," zašeptala paní z kanceláře. Při každém zavolání vždy stejná věta. Pak Perův trochu syčivý hlas, který doprovázel šumivý zvuk v pozadí.

„To je od tebe milé! Doufám, že nemáš žádný vážný důvod mi volat. Je s tebou všechno v pořádku?"

„Myslel jsem, že nepotřebuji mít nějaký důvod, abych zavolal své snoubence."

„Samozřejmě že ne." Usmála se. „Potěšilo mě to. Takže jsi dorazil v pořádku?" Per se rozmluvil o své cestě a práci. Pak chtěl vědět, jak probíhají přípravy na stěhování. „Škoda že tu příští týden nebudeš," řekla Frieda se smíchem poté, co mu sdělila všechny podrobnosti. „Až přijde čas, Krosanke převezme kormidlo. Otec a Ernst pak nebudou moct dělat vůbec nic. Bylo by dobré, kdybys je pak trochu rozptyloval ty. Například s nimi můžeš jít na dlouhý společný oběd, nebo bys je mohl nalákat na trajekt a projet se s nimi přístavem."

„Skvělý nápad." Zhluboka se nadechl. „Věř mi, nerad opouštím tvého otce, když právě probíhá to stěhování." Po chvíli řekl: „Chvíli jsem si myslel, že se skutečně těšíš, až mě zase uvidíš, ale vidím, že jediné, na co myslíš, je jen obchod, že?"

Friedě ztěžklo srdce. Nenáviděla to, když zanechávala takový dojem. „Nemyslím jen na to. Já…"

„To je v pořádku, Friedo." Následovala další krátká pauza. „Musím končit. Máme tresku s bramborem a hořčičnou omáčkou. Nikdo to nedokáže uvařit lépe než moje matka."

„Tak ti přeji dobrou chuť. Pozdravuj ode mě rodiče a požádej svou matku, aby mi napsala recept. Alespoň se pokusím udržet s ní krok."

„Proč bys měla vařit?"

„Protože jsem moderní žena. Nepotřebuji služebnictvo." Frieda se zarazila. „Co je to vůbec za otázku? Tvoje matka vaří přece také sama."

„Ale ona je jen manželka majitele lodní společnosti a nemá nic společného s jeho obchodem. Ty se staráš o manufakturu, jednou se budeš podílet na vedení firmy Hannemann & Krüger, budeš vychovávat dítě nebo několik dětí…"

Frieda si odkašlala. „Dobře, možná budeme mít kuchařku a chůvu, ale to je všechno, co bych si v domě přála mít navíc."

„Uvidíme."

Když se rozloučili, Frieda tam zůstala ještě chvíli sedět. Bylo jí líto, že Per opět marně čekal na projevy její lásky k němu.

„Zamiloval jsem se do tebe, a proto tě prosím, aby ses stala mou ženou," řekl jí. Ona mu však neodpověděla ihned, že ho také miluje. Do dneška to vlastně ještě neudělala. Protože to jednak nebyla pravda a ona by tato slova nikdy nevyslovila, pokud by nevycházela přímo z jejího srdce. I když ho měla tolik ráda, nebylo to totéž, co cítila k Jasonovi. Ještě to k Perovi stejně necítila. Potřetí ve velmi krátké době musela Frieda znovu vzpomínat na Jasona. Jason Williamson byl potomkem významné čajové dynastie z Anglie. Tentokrát si tuto myšlenku dovolila, protože při ní cítila mnohem méně nepříjemný pocit než obvykle, jak si s úžasem uvědomila. Jason jí doslova zkřížil cestu. Byl její první velkou láskou! Přes rty jí přeběhl posměšný úsměv. Alespoň to bylo takové, že ona sama to považovala za velkou lásku! K zamilovanosti docházelo spíše častěji. Díky Jasonovi poznala, co je to romantika a vášeň. Co k tomu říct? Myslela si, že takovým růžovým náladám bylo na její vkus věnováno až příliš mnoho pozornosti. Všichni o tom mluvili, ale co to vlastně mělo být? Vzrušení a chvění? Tělesné požitky? Než bys stihl napočítat do pěti, tak už je po všem. Nikdo by na tom přece nemohl vážně stavět svůj život. Na druhou stranu, na spolehlivém muži, jako byl Per, se život založit dal. Samozřejmě že by s ním také spala, pokud by byli manželé,

a pravděpodobně by s ním měla i děti. Líbilo by se jí to? Málokdy si dovolila takové myšlenky, ale v tuto chvíli ji napadlo, jaké by asi bylo milování s Perem. Určitě byl něžný a pečlivý. Dokázal by ji dostat do takového rozpoložení, jako to uměl udělat Jason? Představila si Jasona, jeho červenohnědé vlasy, pihy na nose, ten svůdný pohled. Jeho ruce na jejím těle, jeho měkké rty na jejích ústech. Nejen na jejích ústech. Frieda zavřela oči. Do těla se jí zase vrátilo příjemné chvění. Jak dlouho si to už nedovolila pocítit? Musela polknout a vzpomněla si na okamžik, kdy ho navštívila v jeho bytě, když tenkrát jeho prsty sklouzly po jejích stehnech a poprvé se dotkly jejích prsou. Byla připravená a rozhodnutá, že se mu odevzdá. Její povzdech ji vrátil do přítomnosti. Pak jí řekl, že musí odjet do Indie.

„Možná že vašemu vztahu nepřejí šťastné hvězdy," zmínil se o tom kdysi Ernst. Možná že měl pravdu. Nejprve to byl její otec, pak její bratr, kdo se jí pokusili zabránit v tom, aby následovala Jasona do Indie. A podařilo se jim to. Takže zůstala v Hamburku a psala mu dopisy. Jeho poslední zprávou bylo rozloučení. Frieda si znovu povzdechla, když si vzpomněla na řádky, které si přečetla jistě stokrát:

„Musím tedy předpokládat, že už na mě nemyslíš. Pravděpodobně jsi poznala někoho jiného." To bylo od něho všechno. Měl se vrátit, jednoduše se objevit před jejími dveřmi a měl se jí zeptat, jestli na něj opravdu zapomněla. Ale Jason nebyl žádný bojovník. Vzdal se jí příliš rychle. V době, kdy napsal tato slova, ona toužila po jeho návratu a doufala v něj. Když si však jeho slova mnohem později mohla konečně přečíst, měla skutečně již někoho jiného, Pera. Ten by Friedu takovým způsobem neopustil. Znovu se zhluboka nadechla. Chtěla napsat Jasonovi dopis, cítila, že má právo znát pravdu. Pak ale změnila názor. Jaký by to mělo smysl, kdyby se dozvěděl, že jejich dopisy byly zadržovány? Nic by to nezměnilo na skutečnosti, že Jason tenkrát nenasadil všechny své síly, aby dosáhl toho, aby spolu mohli žít. Ani nevěděl o Perově existenci,

jen předpokládal, že se seznámila s někým jiným. To mu stačilo k rozhodnutí, aby se s ní rozloučil. Jenže to jí zdaleka nestačilo. Frieda napsala pár řádků Jasonově sestře Liz. Ta jí byla během Jasonovy nepřítomnosti velkou oporou. Liz však najednou rychle opustila Hamburk, protože jí zemřela matka a ona se chtěla vrátit do Anglie ke své rodině. Bylo by neslušné, kdyby jí neposlala alespoň kondolenční přání, v němž jí vyjádřila upřímnou soustrast. To byl poslední dopis a po něm Frieda vymazala Williamsonovy ze svého života. Jak čas plynul, vzpomínka na to všechno pomalu slábla, přesto by ráda věděla, co se s Jasonem a Elizou stalo. Nebo raději ne, už je to pryč! S tím už si ani nezačínej, Friedo Hannemannová! Nikdy nedostala odpověď ani na svůj kondolenční dopis a asi to tak bylo dobře. Teď tu byl pro ni jen Per Møller. Na rozdíl od Jasona by o ni určitě bojoval a vrátil by se k ní. V tom se na něj mohla spolehnout.

Když se Frieda příštího rána probudila, uslyšela tiché bubnování dešťových kapek na okno. Protáhla se. Tak konečně, to byla paráda, určitě se venku také trochu ochladilo. Podívala se na hodiny. Ještě nebylo ani půl sedmé. Přesto ze Selmina pokoje slyšela tiché pobrukování. Sára už byla pravděpodobně vzhůru a Selma se snažila své holčičce zpívat, aby ještě na chvíli usnula. Frieda vstala a zaklepala na dveře. Pobrukování zmlklo.

„Dobré ráno. Co bys řekla na to, kdybychom se společně nasnídaly?“

„Pokud budeš mít výjimečně jednou čas, tak budu velmi ráda,“ ozvala se okamžitě. „Všechno připravím, zatímco budeš v koupelně.“

„V to jsem doufala.“ Slyšela, jak se Selma směje.

O něco později obě ženy seděly u stolu určeném ke snídani ve Friedině malém království. Sára ležela v košíku, který pro ni Frieda obstarala předtím, než se narodila. Bylo to prostě praktičtější přenášet proutěný košík z ložnice do Friedina obývacího pokoje,

pak znovu zpátky do Selmina pokoje nebo někdy také ven, než neustále přemísťovat sem a tam kolébku. Stejně bude maličká potřebovat ještě dětskou postýlku, anebo se bude plazit po zemi či lézt po sedačce.

Ozvalo se zaklepání, Henni jim přinesla kávu a noviny.

„Díky, Henni." Frieda odložila stranou noviny *Hamburger Anzeiger*. Stejně jako její otec měla ve zvyku si každé ráno před odchodem z domu prostudovat nejnovější zprávy, hlavně hospodářské stránky, ale nechtěla být nezdvořilá. Kromě toho ji opravdu těšilo, že si mohla trochu popovídat se Selmou. Měla velmi ráda tuhle hezkou ženu, která vtrhla na její zásnubní večírek s kufrem, vypouklým břichem a ve velkém zoufalství. A zároveň milovala svou neteř Sáru. Tato holčička měla poněkud nešťastný start do života. Její matka byla Židovka, neprovdaná, její otec zlomený muž, kterému válka způsobila, že ztratil pevnou půdu pod nohama a seděl ve vězení. Hans si nyní již odpykal většinu trestu. Ale co se s ním stane, až bude zase volný?

„Hansovi se v poslední době daří docela dobře," řekla Frieda a sama se trochu lekla, když tuto větu vyslovila nahlas. Selma jen krátce pozvedla své dokonale tvarované obočí. Jak byla krásná! Tmavě hnědé vlasy jí spadaly v jemných vlnách přes ramena, hnědé oči mohly působit plaše i energicky. Její plné rty byly přirozeně červené, nos možná trochu příliš dlouhý, ale dobře tvarovaný a úzký. Selma měla krásnou postavu, byla vysoká a štíhlá, měla nápadně rovná záda a široká ramena. Hans byl také velmi hezký muž, měl samozřejmě modré oči a blonďaté vlnité vlasy, které mu ve vězení ostříhali nakrátko. Holčička Sára měla prozatím málo vlásků a stejně jako její obočí a řasy byly tmavé, jako je měla její matka, zato však měla modré oči po svém otci. Jednou z ní bude opravdová krasavice. Alespoň v tomto ohledu měla štěstí.

„Proč se tak usmíváš?" Selma pozorovala Friedu.

„Nic zvláštního. Jenom že…" Frieda přemýšlela o své poslední návštěvě ve věznici ve Fuhlsbüttelu. „Od té doby, co Hans přestal

být závislý na drogách, se chová znovu docela normálně. Stále mi však ještě připadá nestabilní a depresivní. Domnívám se ale, že ty ho určitě nepřivítáš s otevřenou náručí." Selma se nadechla, ale Frieda rychle pokračovala: „Však to ty ani nemusíš. Nemusíš se cítit Hansovi nijak zavázána jen proto, že jsi u nás našla domov. Slíbila jsem ti to a také to dodržím." Usrkla si doušek kávy. „Ale potřebuje něco, pokud nemá znovu skončit ve špatných kruzích, až bude venku. Hans potřebuje dostat nějaký úkol. Jenomže jaký? Dlouho si už nad tím lámu hlavu. Otec nechce ani slyšet o tom, že by ho vzal zpátky do společnosti. A abych byla úplně upřímná, ta myšlenka by mě taky znepokojovala. Můj bratr by byl schopný ve velmi krátké době zničit všechno, co otec a jeho předkové vybudovali. Mohl by ohrozit Ernstovu existenci stejně jako mou manufakturu."

„Byl to rozmazlený princ, který nikdy nemusel nic dělat. Dokud se nedostal do války, kde se musel od rána do večera starat sám o sebe, aby se mu vůbec podařilo přežít na hranici únosnosti." Selma se opřela a zamračila se. „Židovské přísloví říká: Vojáci bojují, ale králové jsou hrdinové. Kdo byl vlastně v té válce hrdinou?"

„Nikdo."

Selma smutně zavrtěla hlavou. „Máš pravdu. Je ještě jedno přísloví. Říká se, že lidské srdce a mořské dno jsou nevyzpytatelné. Nikdy jsem nevěděla, co tvůj bratr skutečně prožíval. To je to, co mě k němu tolik přitahovalo, když jsem se s ním seznámila, právě to nevyzpytatelné." Její rysy tváře se trochu uvolnily. „Není to jen jeho vina, že s ním teď mám dítě. Nenutil mě s ním spát. Nebyl mým prvním mužem a pravděpodobně by nebyl ani posledním. Ani jeden z nás přitom nedával pozor. Teď bych si přála, aby to bylo snadnější a já ho mohla pochopit." A pak řekla tiše: „Pak bych se tolik nebála té chvíle, kdy se vrátí domů."

Chvíli jedly mlčky. Sára radostně pištěla a blábolila, jako by se s nimi také snažila mluvit. Friedu najednou napadla myšlenka, jaké budou asi jednou děti, které bude mít spolu s Perem. Ucítila v sobě touhu, jak velmi ráda by to věděla.

Kapitola 2

Nadešel den stěhování a vozy Hermanna Krosankeho se bez ustání kodrcaly z Deichstrasse směrem k Ballinhausu a zpět.

Ernst a Friedin otec se střídali ve vykřikování příkazů, až to pro Krosankeho začalo být příliš, takže se nechal nahlas slyšet: „Jo, pane Hannemanne, teď si jen klidně jděte udělat malou pauzičku, já tu nic nepokazím."

„Ano, ale…"

„Ne, žádné ale, já se o všechno postarám." A tiše zamumlal: „Můžete si v klidu odpočinout!"

Frieda potlačila smích. Nebylo to rozhodně otcovo první stěhování, ale bylo to poprvé, kdy se muselo všechno přesunout z jednoho místa na druhé najednou. A to ještě do Ballinhausu! Tato zcela nová, velkolepá budova na Messbergu stála uprostřed čtvrti Kontorhaus. Měla deset pater a její obklad z červených cihel byl mírně zaoblený tam, kde byste spíše očekávali pravé úhly. Friedě se nejvíce líbily reliéfní postavy, mořské ryby a bytosti, které střežily vchody.

Účetní Meynecke bedlivě dohlížel na každou krabici plnou složek a účetních knih, která opustila budovu na Deichstrasse. Frieda nepočítala, kolikrát se pokusil zapálit si dýmku, aby ji pak zasunul zpátky do náprsní kapsy, aniž by si ji vykouřil, protože něco vyžadovalo jeho plnou pozornost.

Rudolf, válečný invalida, který u nich pracoval již několik let, se pohyboval s pomocí berlí překvapivě hbitě. Přesto bylo načase, aby si nechal vyrobit protézu, která by mu nahradila bérec na

levé noze, o nějž přišel ve válce. Nebylo to poněkud paradoxní, že to byla právě válka, která tak značně přispěla k posunutí vývoje v této oblasti medicíny?

Je to velká škoda, že právě profesor Sauerbruch, o němž se proslýchalo tolik úžasných věcí, vyvinul pouze ohebnou protézu pro horní končetiny. Ačkoli Rudolf by si stejně nemohl dovolit nechat udělat od Sauerbrucha protézu nohy. Pomohla by mu nějaká jednodušší protéza. Kdyby se mu podařilo zbavit se berlí, měl by obě ruce volné a mohl by zastávat plnohodnotnou pozici v továrně. Frieda se rozhodla, že si s ním o tom promluví, jakmile se nastěhují do nových prostorů. Ekonomika bude jistě v nadcházejících letech vzkvétat, takže by se měla připravit na to, že bude mít víc práce, což ale znamenalo, že bude potřebovat zároveň i více zaměstnanců.

„Opatrně, madam!" Muž s pažemi velikosti Friediných stehen si razil cestu k jednomu z vozů. Na zádech nesl jednu z otcových menších komod. Frieda uskočila stranou. Mnoho pomocných úředníků a dělníků, z nichž většině dal Albert dva dny volna, přesto přišlo do práce. Nechtěli si nechat tuto podívanou ujít a byli na místě připraveni pomoci, kdyby byla potřeba. Přišli také tři Spreckelovi muži. Albert projednal s Krosankem, že celá akce má být provedena za dva dny a ne za tři, jak Krosanke oznámil. To by se mohlo podařit s pomocí právě Spreckelových mužů.

Frieda musela znovu ustoupit. Zrovna teď chtěl ještě jeden vozka s poměrně širokým potahem vjet do obchodu s černým uhlím, dřevem a rašelinou na konci Deichstrasse, jak rozzlobený muž hlasitě oznámil. Ulička byla každopádně docela úzká a Krosankeho vozy zabíraly příliš místa. Frieda pozorovala muže s buclatými tvářemi už zrudlými hněvem, jak na sedátku divoce mával rukama a nasměroval koně na chodník. Krosanke stál s rukama v bok a dával pozor, aby žádné z jeho vozidel nebylo poškrábáno. Jeho zaměstnanci se o sebe museli postarat sami. Jako cirkusoví

akrobati se s těžkým nákladem prodírali těmi nejmenšími místnostmi a komůrkami, protože tlačenice nebyla důvodem k přestávce.

„Nestůjte a nezírejte, pokračujte dál v práci!“ křičel Krosanke na každého, kdo se byť jen na vteřinu zastavil.

„Takhle se mi to líbí!“ Ernst najednou stál vedle Friedy. Šťastně se usmíval a mnul si ruce. „Děje se tu toho hodně a všude je na co se dívat.“

Ještě nedokončil větu, když jeden ze Spreckelových mužů seskočil dolů dva schody najednou a zachytila se mu přitom pata, takže prudce klopýtl.

„To snad ne!“ řekl Ernst. Všechno se to seběhlo tak rychle, že s Friedou mohli v tu chvíli jen přihlížet, jak se ta krabice s mléčnou čokoládou, kterou Frieda ihned poznala podle etikety, vymrštila chudákovi z rukou na zem. Spreckelův dělník, vysoký tmavovlasý mladík, zamával rukama, které se Friedě zdály nezvykle dlouhé. Sice zachytil krabici, ale na dalším kroku se mu zvrtla noha a bezmocně klopýtl vpřed. Nešťastně se přitom zachytil o nohu prádelníku, který jeden ze stěhováků právě položil na chodník. Krabice s čokoládou mu nyní skutečně vypadla z rukou, sklouzla přes komodu a na druhém konci spadla na zem. Její víko se roztrhlo a úhledně zabalené tabulky v obyčejném světle modrém papíru vypadly na zem.

„Do prdele, to je ale ostuda!“ nadával Spreckelův muž a třel si střídavě levý kotník a pravý loket.

Frieda se již chystala přispěchat k čokoládovým tabulkám rozházeným na podlaze, když ji Ernst zastavil a kývl hlavou na dvě děti, které se zničehonic objevily na chodníku. Měly rozcuchané vlasy a špinavé ruce, které nyní opatrně natahovaly po tabulkách. Pohled teď upřela na vytáhlého dělníka, který upustil krabici.

„Jděte pryč! Honem odtud zmizte!“ křičel a mával dlouhýma rukama. Obě děti, možná sourozenci, se polekaně stáhly za jednu

z Krosankových dodávek. Tak snadné kořisti se ale zatím nechtěly vzdát.

„Ne, to je v pořádku!“ Frieda přešla přes Deichstrasse. Ernst ji následoval a zrychloval kroky, aby dorazil k roztrhané krabici s vysypanými tabulkami jako první. Už dřepěl na kamenné podlaze a ihned se dal do sbírání. Podíval se na Friedu. Stačilo její nepatrné přikývnutí a věděl přesně, co má na mysli ona.

„Jen pojďte sem, vy malí darebáci,“ řekl směrem k dětem přátelským tónem.

Děti jeho slovům nevěřily. Zřejmě očekávaly, že by dostaly pořádný výprask, pokud by se přiblížily dostatečně blízko. Když k nim však Ernst natáhl ruku, aby jim podal dvě tabulky, nerozmýšlely se dlouho. Jako malé veverky, které měly dostat oříšek, udělaly skok vpřed a ihned odtamtud utíkaly pryč i se svým pokladem. Frieda viděla, jak zmizely ve Steintwiete.

„Ne každý si může dovolit dobrou čokoládu Hannemann,“ pronesl Ernst zamyšleně, když se snažil udržet potrhanou krabici s tabulkami pod paží.

„Teď musím tu škodu asi zaplatit, že?“ chtěl vědět Spreckelův dělník, který tam zůstal prostě jen tak stát s rukama svěšenýma a s velkým otazníkem na tváři. Frieda si všimla, že on se od obou dětí také příliš nelišil, jen stěží dokázal odtrhnout toužebný pohled od čokolád z plnotučného mléka. Ne každý si stále ještě čokoládu mohl dovolit. V tom měl Ernst nepochybně pravdu. Ale co vždycky říkal dědeček Karl? Kakao postaví člověka znovu na nohy. A určitě mu zároveň dodá víc síly. Proč ji to hned nenapadlo, že by mohla zdarma dát všem pomocníkům při stěhování pár kousků čokolády k posílení?

„Ne, samozřejmě, že ne.“ Frieda se na něj usmála. „Bylo to jasné, že to z tvé strany nebylo úmyslné.“ Pak se obrátila k Ernstovi: „Pokud v tuto chvíli nemáš žádnou důležitější práci, poprosila bych tě, abys rozdal tu čokoládu dělníkům.“ Vytřeštil oči. „Stejně bych ji už nemohla prodat. Jen se podívej, jak vypadá. Obal

z pěkného papíru se zašpinil, nebo dokonce roztrhal. Vypadá to, že většina tabulek je také rozlámaná."

Přikývl. „Ano, to je docela možné." Pak jako by ho něco napadlo a znovu se usmál. „Pamatuješ si ještě na ten svinčík s Heilovým aspikem? Když tenkrát spadl sud z vozu a prásknul na zem, vylil se z něho pěkný kus sračky, který prý Heil zpracoval jako lahůdkové želé," řekl strojeně. Pak se zasmál. „Lidem z Hamburku to vůbec nechutnalo, co jim za ty peníze léta prodával. Nebylo to zrovna užitečné pro jeho podnikání. Takže bude lepší, když si z té malé nehody uděláš reklamu i ty." Zřejmě si teprve teď skutečně uvědomil, co právě řekl. „Člověče, co kdybychom udělali z nouze ctnost?"

„No, o nouzi nemůže být řeč," odporovala mu Frieda.

„Ne, to je jen fráze. Ale stejně…"

„Co myslíš, Ernste Krügere?"

„Neříkala jsi, že sis při přípravě stěhování všimla, že se tam ještě povaluje spousta plnotučné mléčné čokolády, kterou jsi ani neměla na seznamu? Když budeš teď předstírat, že na podlahu spadlo víc krabic, pak je možné tabulky čokolády nabídnout jako rozbité za speciální cenu. Čokoláda ze stěhování – extra levná," prohlásil a volnou rukou nakreslil do vzduchu dva titulky. „Raději ať jsou opravdu rychle pryč, ještě než se zničí."

Podívala se na něj, když si teď přitiskl krabici na břicho, aby z ní všechno neskončilo znovu na silnici. „Ernste, ty jsi úžasný!"

Celý zářil. „Jo, a taky fikaný, ne?" Náhle se zamračil. „Vlastně, jak to, že já? Chci tím říct, v podstatě to byl přece tvůj nápad…"

„Čokoláda, kterou neseš na břiše, to je ono!" Podíval se z krabice na ni a zpátky na krabici.

„Kdyby mě někdo hledal, jsem u Spreckela," zavolala Frieda a vydala se spěšným krokem směrem ke Speicherstadtu.

„Jak to, on je přece tady," zaslechla ještě Ernstova slova, ale bylo jí to jedno.

Frieda si již dlouho přála mít vlastní prodejní místa pro čokoládu Hannemann. Ne obchodní domy, jako byl Mendel, ale své vlastní malé obchůdky, které by nenabízely nic jiného než veškeré druhy čokolády a pralinky, které Frieda vytvořila. Samozřejmě že to byl jen sen. Doposud fungovaly pouze automaty na čokoládu, které byly rozmístěny na čtyřech místech ve městě. Byly používány stále víc, ale Frieda s nimi nebyla moc spokojená. Náklady na vybírání peněz a doplňování automatů byly poměrně vysoké. Jeden zaměstnanec musel kvůli tomu pravidelně jezdit po celém Hamburku. Jednou se rozbil prodejní automat, jindy se dovnitř automatu dostali brouci a prokousali obal. Kromě toho by se pěkný malý obchod s úhledně oblečenou prodavačkou, která by uměla obsluhovat zákazníky a podávat jim informace o různých druzích čokolády, hodil k Hannemannově zboží mnohem lépe než bezduché stroje. Jiným řešením mohlo být, kdyby to pro začátek s prodejem zkusily prodavačky, které by osobně nosily nějaký pěkný prodejní podnos, zavěšený přímo na krku.

Frieda nechala za sebou Nikolaifleet, přešla přes most nad vnitrozemským přístavem a celním kanálem a teď spěchala podél Brooku. Byla tak vzrušená, že dnes ani nevnímala římsy a vlysy mohutných skladovacích budov, které byly někde ze žluté, jinde ze zelené glazované keramiky a tyčily se jako hrad na Brookinseln. Blok H, Spreckelsen & Consorten. Už jen zde přítomná jemně aromatická vůně prozrazovala, že se tu skladuje káva. Na schodišti, jehož okna měla výhled na kanál, byl příjemný chládek, přesto si Frieda otřela pot z čela, když konečně vyšla do třídicího patra v šestém podlaží.

„Zdravím, slečno Hannemannová," ozývaly se hlasy od dlouhých stolů, které stály pod skleněnými kopulemi střešní konstrukce. Frieda znala některé třídičky kávy – *mietjes*, jak se poněkud posměšně říkalo ženám, které den co den třídily zrnka podle velikosti, barvy a samozřejmě také podle kvality bobů. Ostatně s jednou z nich se spřátelila, nebo se alespoň dobře znaly. Ulli, vlastně

Ulrike Grotjan, k ní vzhlédla od své práce. Z její tváře bylo možné vyčíst, že je překvapená.

„Stalo se něco se Spreckelem?“ zeptala se.

„Ne, proč si to myslíš?“ Pak Frieda pochopila. „Ne, ne, je v pořádku. Poskakuje mezi stěhovacími dodávkami, stejně jak to obvykle dělá mezi pytli s kávou.“ Usmála se. „Měla bys čas na malou přestávku?“

Krátce nato stály spolu dole před skladištěm a ušly pár kroků směrem na Kehrwieder.

„Člověče, už je to dlouho, co jsem měla takovou chuť na cigaretu,“ řekla Ulli a zasténala. „Ne že by to pomáhalo proti úmornému horku, ale potěšilo by mě to.“ Ušklíbla se pokřiveně. „No jo, dneska je vzduch dobrý.“

„Myslím si, že je to skvělé, že jsi přestala kouřit. Už tak často nekašleš.“

„To přece vím sama,“ přerušila ji Ulli. „A schody nahoru do třídicího patra zvládnu vyjít mnohem lépe. Není to tak, že by to můj rozum nevěděl, jen to musím občas té závislosti z minulosti připomenout.“

„Jak se má tvoje sestra?“ zeptala se Frieda. Malou Marianne už neviděla celou věčnost.

„Teď chodí do školy pro neslyšící v Bürgerweide. Asi tam nebude chodit dlouho, protože už je moc stará. Ale je to příležitost. Především je mezi sobě rovnými. Všichni mají stejné omezení, nikdo na ni s údivem nekouká ani si z ní nedělá legraci, když komunikuje rukama.“ Ulli si povzdechla, zastavila se a pohlédla na Kehrwiederfleet, na kterém právě kotvila tradiční plachetnice s mléčnými výrobky. Byla to malá atrakce, protože plachetnice, kterých prý v minulosti brázdilo Alster více než tucet, nejsou již v provozu minimálně třicet let. Frieda zaslechla, že tento exemplář byl pravděpodobně určen pro muzejní přístav, který měl v plánu zřídit jeden hamburský obchodník. „Ale určitě jsi nedorazila za mnou do práce, aby ses mě zeptala na Marianne,“

prohlásila Ulli a dala se znovu do pohybu. Byl čas vydat se na zpáteční cestu.

„Jistěže ne. Když jsem stála na cestě v tom chaosu, který Hermann Krosanke a jeho stěhováci nábytku při práci dělají, dostala jsem skvělý nápad. V podstatě ten nápad přišel od Ernsta."

„Tvého přítele Ernsta!" zazubila se Ulli.

„Ano, často má opravdu dobré nápady."

„Jinak by se stěží stal společníkem tvého otce. Pokud se nestane jeho zetěm." Frieda věděla, že ji Ulli s touto myšlenkou ráda škádlila. Když ji Ulli poprvé viděla ve třídicím patře společně s Ernstem, myslela si o nich, že tvoří pár. Frieda nyní na Ullinu poznámku nezareagovala, ale místo toho jí povyprávěla o té malé nehodě, rozlámané čokoládě a nápadu prodávat Hannemannovu čokoládu na prodejním podnosu. „Vím, že jsi velmi zaneprázdněná. Pokud bys ale šla večer po práci přes Speicherstadt nebo se v neděli procházela, mohla by sis trochu přivydělat. Jednou jsi říkala, že tě takové příležitosti vždycky zajímaly."

Frieda se chystala vysvětlit jí celou věc do podrobností, když k ní Ulli naklonila hlavu. „Jasně! Ty po mně chceš, abych se procházela po Hamburku a prodávala čokoládu?"

„Ano."

„A nejlépe asi ihned, že?"

„Ano, jakmile budeš moct. Samozřejmě že budu muset nejdřív nechat vyrobit prodejní podnos."

„Možná by bylo lepší nabízet spíš kakao. V parném vedru se tabulky roztaví ještě dřív, než z nich jedinou prodám. Takže se budu trmácet ulicemi raději s kakaem."

Frieda by si mohla dát facku. „Ano, máš pravdu. Nápad se mi tolik líbil, že jsem o něm ani pečlivě nepřemýšlela. To je k zlosti. Kdyby se nám podařilo čokoládu plnit zmrzlinovým krémem, to by bylo něco."

„To tedy ano. Jenomže pak bych to neprodávala, ale zbaštila bych to všechno já sama."

„Nejen ty!“ Frieda se zamyslela. Čokoláda místo zmrzliny jako lahodné malé osvěžení. Samozřejmě že to byl dobrý nápad. „Nebudeme nabízet jen obyčejnou lámanou čokoládu.“ Podívala se na Ulli. „Dáme ji do krabice s kostkami ledu. Ale ne přímo na sebe, mezi tabulkami by musela být oddělovací vrstva,“ přemítala o tom nahlas. „Hlavní je, že se čokoláda neroztaví, ale v ústech bude nádherně chladivá.“

„Aha. A jak to přesně uděláme?“ Slunce zářilo a Ulliny zrzavé vlasy se svítivě leskly.

„Nemám tušení. Ernst něco vymyslí. Je to koneckonců jeho nápad.“

Druhý den byla již velká část práce hotová. Společnost Hannemann & Krüger se zařizovala v nových prostorách v Ballinhausu. Když Frieda ráno vstoupila se svým otcem do budovy, jeden z dělníků připevňoval šroubky mosazný štítek s jejich jménem, který právě vyleštil.

„Tak, hvězdičko, teď už to začíná být vážné,“ opakoval jí už poněkolikáté Albert. „Máme pro sebe celé jedno patro a čtyři pokoje patří tobě a tvojí manufaktuře.“

„Už se nemůžu dočkat, až uslyším ten příjemně známý zvuk válečků a znovu ucítím lahodnou vůni kakaa.“

„Situace se zlepšuje, těžké časy skončily, hvězdičko.“ Co to s ním najednou bylo? Není to tak dávno, co býval někdy tak rozrušený, že si kvůli tomu dělala starosti. Teď vypadal jako úplně vyměněný. To bylo samozřejmě skvělé, ale Frieda znala svého tatínka jako své boty. Pokud se příliš nemýlila, snažil se před ní něco skrývat. Možná i před sebou samým..

„Zdravím tě, Friedo!“ její pochmurné myšlenky přerušil Ernst. „Až bude všechno na svém místě, musíme si promluvit o prodejním podnosu. Už mě k tomu něco napadlo.“

„Kdy, prosím tě? O svém nápadu jsem ti přece řekla teprve včera odpoledne.“

„Ale den má čtyřiadvacet hodin." V očích se mu zajiskřilo. Rychle si poklepal na čelo, jako by měl na hlavě klobouk, a pak rychle spěchal pryč.

Friedina kancelář byla sice velmi malá, jeden stůl se židlí a jedna malá skříň, ale bylo to vlastně všechno, co v ní potřebovala. Nejlepší byl výhled odtamtud ven! Frieda viděla z okna v šestém patře část přístavu Oberhafenu a Speicherstadt. Nebude jí to dlouho trvat, než si vybalí svých pár krabic a zabydlí se tam. Může si dopřát ještě minutku. Rozhlížela se po okolí a usmívala se. Skladiště stála vedle sebe, jako by vytvářela červenou ochrannou zeď, jež měla schopnost udržovat všechno zlé daleko od Hamburku. Byla tam důležitá dopravní cesta, která zajišťovala, že obchodní činnost hanzovních obchodníků se nikdy nezastaví. I když Frieda přitiskla nos k okenní tabuli, nemohla vidět až na konec působivé řady budov. Zdálo se, že se čtvrť skladů táhne až k obzoru. Projel jí hřejivý pocit. Nyní se stala majitelkou své kanceláře a mohla si navíc užívat tohle nádherné panorama. Na okamžik si vzpomněla na bratra Hanse. Vlastně on by tu teď měl stát vedle ní. Nebyla to ale její chyba, že se situace vyvinula jinak. Povzdechla si. Bílá mlha z jejího dechu namalovala na okenní tabuli mléčný kruh. Frieda vytáhla kapesník a otřela sklo, nic by jí nemělo kazit ten překrásný výhled.

Někdo silně zaklepal a pak otevřel dveře. Byl to Rudolf.

„Slečno Hannemannová, nevíme přesně, co máme udělat se stroji. Kam je máme postavit, myslím, v jakém pořadí rozmístit."

„Hned tam přijdu."

Když vstoupila do výrobní místnosti, ve které se mělo zanedlouho začít vyrábět nejkvalitnější kakao, musela se zhluboka nadechnout. Vedle Rudolfa stálo připraveno pět dělníků, za nimiž ležely velké dřevěné bedny. Různá zařízení v nich čekala na umístění, včetně nového balicího stroje, který měl zabalit několik set tabulek čokolády za hodinu. Tělem jí projel pocit vzrušení. Ve své staré kakaové kuchyni by nemohla nainstalovat ani polovinu z těchto zařízení a všichni zaměstnanci by si navzájem překáželi.

„Nejprve mélangeur!“ nařídila a ukázala vlevo. Čtyři muži okamžitě posunuli krabici na určené místo. „Ještě kousek… stop!“ Zamračila se a udělaly se jí vrásky na čele. „Potřebuji, aby stoly stály podél zdi nalevo od něho. Proč tady ještě nejsou stoly?“ Muži pokrčili rameny. Rudolf se dokulhal k okennímu parapetu, kde ležel plánek zařízení, vsunutý mezi dvě dřevěné lišty jako noviny. „Stoly,“ četl pomalu. „Nechápu. Kde jsou stoly?“ Podíval se z výkresu na prázdnou stěnu a zpět.

„Zřejmě se na ně zapomnělo.“ Frieda si odfrkla. Hlavně se nerozčilovat! Měla si té chyby všimnout sama, ale kvůli svému vzrušení si to neuvědomila. „Mohli byste se prosím podívat, kam zmizel ten nábytek? Měly tu být tři stoly.“ Sdělila jim jejich rozměry. Netrvalo dlouho a objevili se první dva muži, kteří přitáhli dovnitř dlouhé dřevěné stoly. „Výborně, to jsou ty správné. Postavte je všechny až tady ke zdi, prosím!“

Kousek po kousku vznikala velkorysá pracovní plocha, na které bude dostatek místa pro kakaovou hmotu, kakaové máslo, sušené mléko, cukr a všemožné koření a další ingredience jako například ořechy. Frieda si našla pracovníka, který nejen čistil kakaové boby, jež její otec nechal dovézt, ale i pražil a také provedl první mletí. Boby se zahřály tak, aby z nich vyšlo kakaové máslo, rozpustilo se a usadilo kolem pevných kousků. Frieda tuto hmotu dále zpracovávala, přidávala do ní cukr, sušené mléko a další věci podle svého uvážení. V mélangeuru se vše důkladně promíchalo.

„Kromě mélangeuru potřebuji dva válečky. Tady ten dvouválcový stroj, ten velký vpravo,“ vysvětlila. „Měli byste ponechat dostatek místa, aby mohly mezi stroji pohodlně procházet dvě osoby.“ Muži lapali po dechu a z čela jim kapal pot. Jakmile bylo veškeré těžké vybavení a nábytek na svém místě, mohli si dát pauzu. Potom bylo potřeba umístit konšovací stroj do správné polohy. Naštěstí tam už stála řada stolů podél pravé stěny. Frieda zde bude připravovat formy na tabulky a duté korpusy na čokoládové pralinky. Především tam bylo dost místa na velké kádě, ve kterých

mohla hotová tekutá čokoláda za stálého míchání vychladnout na požadovanou teplotu.

Frieda strávila mnoho hodin tím, aby se naučila, že je důležité přesné temperování. Teprve když byla hmota po konšování přivedena nejprve na teplotu dvacet sedm stupňů a poté znovu zahřáta na třicet jedna stupňů, mohly hotové výrobky získat svůj jedinečný lesk. Bez toho by nebylo možné, aby byl při ulomení kousku čokolády slyšet ten lákavý, hluboký a praskavý zvuk, který byl pro Friedu nepostradatelný. Čokoláda by po ulomení neměla zároveň ani lesklou a hladkou hranu.

Dlouhý den se chýlil ke konci. Frieda měla úhledně uložené všechny formičky, koření a náčiní jako misky, váhy, lžíce, vidličky na pralinky, odměrky, sítka a vše ostatní, co bylo k práci potřeba. Nakonec vybalila krabice ve své kanceláři, recepty a odbornou literaturu si uložila do skříně a na stůl si položila tužky a blok na psaní. Otec se s ní již před chvílí rozloučil, ale ona odněkud stále slyšela zvuky, rachocení a bouchání dveří od skříní. Znovu přistoupila k oknu a podívala se ven. Loďky se pohybovaly po vodě jako Leviho labutě. Frieda si protřela oči. Byla vyčerpaná a hladová. Bylo načase vydat se na cestu domů. Ještě jednou se podívala do svého skladu, kde ve skříních ležely dokonale zarovnané stříbrné papíry a mnoho jiných různě potištěných papírů a krabičky na pralinky. Byla tam také slušná zásoba balotinek, Friedina obzvláštní chlouba. V těchto hezkých malých krabičkách budou její kreace nejen dobře uchovávány, ale také předvedeny tím nejlepším způsobem. Usmála se. Vzpomněla si, že když se její otec zhroutil, stála najednou před úkolem zorganizovat v Hamburku kakaovou večeři, jakou město ještě nikdy předtím nezažilo. Zavolala proto tenkrát Jeanu Neuhausovi do Bruselu a požádala ho o pomoc. On jí prozradil trik na přesné temperování. Od té doby jsou v běžném kontaktu. Před pár lety Louise, manželka čokolatiéra, navrhla pro pralinky roztomilé krabičky, v nichž Neuhaus od té doby prodává

své pralinky a ve kterých je dokonce může posílat. Když se před Friedou objevila na stole první krabička z Belgie, ihned věděla, že chtěla totéž pro své čokoládové pralinky Hannemann. A teď se jí to podařilo uskutečnit.

V rychlosti si znovu prohlédla místnost se zbožím. Speciálně izolované skříně by měly chránit čokoládu, polevu a kakaový prášek před velkými teplotními výkyvy. K dispozici měla nyní i elektrickou ledničku. Někdo ji bude muset několikrát denně zapnout a vypnout, aby neprodukovala příliš velký chlad, který by její jemné kreace nesnesly. Nakonec se Frieda znovu prošla po své zářivě čisté výrobní hale. Sice zde nebylo dostatečné denní světlo, ale díky elektrickému osvětlení na stropě tu bylo dobře vidět a prostředí bylo velmi přátelské. V zadním rohu, za všemi stroji, stál u zdi velký stůl a vedle něho pak Friedina hrdost a radost, plynový sporák se čtyřmi plotýnkami! Celá manufaktura byla jejím královstvím a tato část byla jeho nejdůležitější částí. Zde bude zkoušet nové receptury a ručně vyrábět vynikající čokoládové bonbóny v malém množství. Už to viděla před sebou! Vždy bude připravená nějaká tmavá hořká základní čokoláda, aby pak Frieda mohla udělat světlejší a jemnější druh s přídavkem sušeného mléka, nebo vytvořit úplně nové variace čokolády s použitím jiných druhů koření a dalších přísad. Šťastně si povzdechla. Pocit, že dosáhla svého cíle a splnila si své sny, ji tak přemohl, že si pomyslela, že by snad praskla, kdyby nedokázala nějak využít tu obrovskou energii, která ji naplňovala. Rozběhla se, opřela se o jeden z pracovních stolů a vyskočila jako baletka. Jakmile začala dělat piruety, zaslechla, že někdo za ní zakašlal. Polekaně se otočila ke dveřím.

„Je to tu všechno velice moderní, že?“ Ernst se usmíval a tváře měl rudé. Určitě zase dřel celý den a pomáhal tam, kde bylo potřeba.

„A tak prostorné,“ zvolala. „Jen se podívej, kolik je tady uložených věcí, a přesto je místnost pořád dost velká, aby se v ní dalo tančit.“